

การให้บริการและปัญหาการใช้บริการฐานข้อมูลของ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 3

วรรณสิทธิ์ รุ่งมี*

บทนำ

บทความนี้ผู้เขียนได้สรุปจาก ผลการวิจัยความต้องการเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 โดยได้ศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ เนื่องจากโรงเรียนขนาดดังกล่าวส่วนใหญ่มีความพร้อมในการจัดหาและให้บริการฐานข้อมูลแก่นักเรียน

ฐานข้อมูลกับห้องสมุด

ในระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทต่องานห้องสมุดมากขึ้นเป็นลำดับจนถึงปัจจุบันนี้ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี โทรคมนาคมได้ผสมผสานร่วมกันจนเกิดเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้น และเข้ามามีบทบาทต่องานห้องสมุดจนสามารถกล่าวได้ว่าห้องสมุดทุกประเภทยุคปัจจุบันและในอนาคตจะขาดเทคโนโลยี สารสนเทศไปไม่ได้ รวมทั้งห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิชาความรู้

เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาต่างจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศในรูปของฐานข้อมูลมาจัดให้บริการแก่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากทรัพยากรสารสนเทศในรูปของสิ่งตีพิมพ์ที่มีราคาสูงขึ้นและการพัฒนาเนื้อหาให้มีความทันสมัยกว่าฐานข้อมูล เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทฐานข้อมูล ซึ่งผู้เขียนจะขอใช้เพียงคำว่าฐานข้อมูลในบทความนี้ สามารถเก็บบันทึกข้อมูลได้จำนวนมากทั้งข้อมูลที่เป็นตัวอักษร เสียง ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

*บรรณารักษ์ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ

สามารถปรับปรุงข้อมูลในฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยได้รวดเร็วกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งผู้ใช้อย่างสืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ เมื่อพิจารณาจากคำจำกัดความดังกล่าวฐานข้อมูลจึงต้องอาศัยคอมพิวเตอร์ในการจัดการนับตั้งแต่เก็บบันทึกรวบรวม สืบค้นและการแสดงผลข้อมูลฐานข้อมูล ในความหมายดังกล่าวจึงเป็นทรัพยากรสารสนเทศใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมและมีความจำเป็นต่อการนำมาให้บริการของห้องสมุด แต่หากมองย้อนกลับไปในอดีตที่ผ่านมาเชื่อว่าสังคมมนุษย์จะไม่มีฐานข้อมูลใช้มาก่อน สมุดโทรศัพท์ ตู้นับรายการ เป็นตัวอย่างของฐานข้อมูลที่มีใช้มานานเพียงแต่อยู่ในรูปสิ่งตีพิมพ์ เหตุผลที่ ผู้เขียนสรุปดังที่กล่าวมาเนื่องจาก สมุดโทรศัพท์มีระบบการจัดเก็บแยกตามภูมิภาค จังหวัดและเรียงตามตัวอักษร ตู้นับรายการจัดแยกประเภทเป็นบัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง บัตรหัวเรื่อง และบัตรแต่ละประเภทจัดเรียงตามตัวอักษรซึ่งสอดคล้องกับระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ในฐานข้อมูลที่สืบค้นได้ด้วยคอมพิวเตอร์ เพียงแต่สิ่งพิมพ์ดังกล่าวถูกผลิตขึ้นก่อนช่วงเวลาที่ใช้คอมพิวเตอร์จะเข้ามามีบทบาทกับสังคม

อย่างไรก็ตามฐานข้อมูลที่ผู้เขียนศึกษาและกล่าวถึงในบทความนี้จะยังคงหมายถึงฐานข้อมูลที่จัดเก็บและสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้ด้วยคอมพิวเตอร์ที่เข้ามามี

บทบาทต่อการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดทุกประเภท ฐานข้อมูลที่มีให้บริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบ่งได้ 3 ประเภทคือ

1. ฐานข้อมูลซีดี-รอม (CD-ROM Database)
2. ฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ (Online Database) และ
3. ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้น (In-house Database)

การให้บริการฐานข้อมูลในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. ฐานข้อมูลซีดี-รอม (CD-ROM Database)

ฐานข้อมูลซีดี-รอม คือ แหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เก็บบันทึกไว้อย่างเป็นระบบในแผ่นซีดี-รอม ซึ่งเป็นสื่อบันทึกข้อมูลและอ่านข้อมูลด้วยแสงเลเซอร์ (นิตยา พิรานนท์, 2535 : 191) มีอายุการใช้งานนานประมาณ 10-20 ปี (Prierty, 1988 : 280-281 ; Tenopir, 1990 : 64-65) เมื่อกล่าวถึงฐานข้อมูลซีดี-รอมผู้อ่านหลายท่านอาจสงสัยและเกิดความสับสนถึงความแตกต่างระหว่างฐานข้อมูลซีดี-รอมกับแผ่นซีดี-รอมที่มีข้อมูลต่าง ๆ อยู่ในแผ่นทั้งที่เป็นเกมส์ เพลง ภาพยนตร์ต่าง ๆ ในการศึกษาของผู้เขียนนี้ได้นิยามขอบเขตความหมายของฐานข้อมูลซีดี-รอมไว้ในลักษณะของแผ่นซีดี-รอมที่เก็บบันทึกข้อมูลสารสนเทศที่เป็นวิชาการความรู้ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้า เท่านั้น มิได้หมายรวมถึงแผ่นซีดี-รอมด้านความบันเทิง

สภาพการให้บริการ

โรงเรียนมัธยมศึกษา มักจัดให้บริการฐานข้อมูลซีดี-รอมแก่นักเรียนในห้องสมุดของโรงเรียนหรือห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ โดยจัดคอมพิวเตอร์ที่ให้สืบค้นฐานข้อมูลซีดี-รอม ตั้งแต่ 2 เครื่องขึ้นไป ซึ่งอาจจะเป็นคอมพิวเตอร์เครื่องเดียวกับที่ให้บริการฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ แต่จะกำหนดแยกว่าคอมพิวเตอร์เครื่องใดใช้สืบค้นฐานข้อมูลซีดี-รอม หรือฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเฉลี่ยการใช้งานให้นักเรียนสามารถสืบค้นฐานข้อมูลได้ทั้ง 2 ประเภท

ในกรณีที่ให้บริการในห้องสมุดโรงเรียน คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการฐานข้อมูลจะถูกจัดวางไว้มุมใดมุมหนึ่งในห้องสมุดที่ใกล้กับโต๊ะทำงานของครูบรรณารักษ์เพื่อความสะดวกในการบริการและดูแลการสืบค้นเมื่อนักเรียนต้องการสืบค้นก็ต้องติดต่อกับอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเพื่อกรอกแบบฟอร์มการใช้พร้อมแจ้งชื่อฐานข้อมูลซีดี-รอมที่ต้องการแก่อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่เพื่อหยิบแผ่นฐานข้อมูลซีดี-รอมซึ่งจัดเก็บไว้แบบชั้นปิดให้แก่นักเรียนเพื่อนำไปเปิดใช้กับคอมพิวเตอร์ แต่บางโรงเรียนอาจนำข้อมูลจากแผ่นซีดี-รอม บันทึกลงไว้ในฮาร์ดดิสก์ของคอมพิวเตอร์ นักเรียนสามารถเลือกฐานข้อมูลซีดี-รอมที่จะสืบค้นได้จากหน้าจอคอมพิวเตอร์โดยไม่ต้องยืมแผ่นซีดี-รอม ตัวอย่างฐานข้อมูลซีดี-รอมที่มีให้บริการในโรงเรียนมัศึกษามีดังนี้

1. ห้องเที่ยวทั่วโลก
2. รวมข้อสอบคณิตศาสตร์ระดับ ม.ปลาย
3. คู่มือการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น
4. สัตว์ป่าสงวนที่ใกล้สูญพันธุ์
5. แบบฝึกการสนทนาภาษาอังกฤษสำหรับผู้เริ่มศึกษา
6. ห้องเที่ยวประเทศอเมริกา
7. สารานุกรมวิทยาศาสตร์

ฐานข้อมูลซีดี-รอม ที่มีให้บริการมีลักษณะการได้มา 2 ลักษณะ คือ 1. การสั่งซื้อตามงบประมาณที่จัดสรรไว้เหมือนการจัดซื้อหนังสือ ซึ่งมักจะมีจำนวนเงินไม่มากนักทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณส่วนใหญ่ที่ห้องสมุดโรงเรียนได้รับจะใช้สำหรับการซื้อหนังสือและวารสารเป็นหลัก 2. การได้รับบริจาคจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ผลงานหรือจัดทำเพื่อใช้ในการศึกษา โดยเฉพาะ รวมทั้งมีฐานข้อมูลซีดี-รอมบางส่วนที่ได้รับบริจาคจากครูในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลซีดี-รอม

ปัญหาสำคัญที่นักเรียนประสบในการสืบค้นฐานข้อมูลซีดี-รอม คือ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการฐานข้อมูลซีดี-รอมที่ทางโรงเรียนจัดไว้มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการใช้งานของนักเรียน ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะได้จัดหาคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการเพิ่มขึ้นทุกปี แต่เมื่อเทียบกับจำนวนคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ

ฐานข้อมูลซีดี-รอมกับจำนวนนักเรียนแล้ว นักเรียนยังรู้สึกที่ไม่พอกับความต้องการใช้ นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับคำสั่งหรือเนื้อหาของ ฐานข้อมูลซีดี-รอมเป็นภาษาอังกฤษยังเป็น อุปสรรคที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าข้อมูล และรวมไปถึงเรื่องของเวลาที่ทางห้องสมุด หรือห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์กำหนดให้ นักเรียนใช้บริการไม่ตรงกับเวลาว่างของ นักเรียน เนื่องจากบางโรงเรียนกำหนดช่วง เวลาในแต่ละวัน เช่น 11.00-14.00 น. เท่านั้น ที่จะให้บริการฐานข้อมูล สาเหตุที่บางโรงเรียน หรือห้องสมุดกำหนดเวลาการให้บริการ ลักษณะดังกล่าวเนื่องจากครูอาจารย์ที่ดูแล การสืบค้นข้อมูลของนักเรียนมีจำนวนจำกัด และมีภาระงานอื่นจึงไม่สามารถดูแลให้บริการ ฐานข้อมูลแก่นักเรียนได้ตลอด ทั้งวัน

2. ฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ (Online Database)

ฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ คือ แหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เก็บ บันทึกลงไว้อย่างเป็นระบบในคอมพิวเตอร์ สามารถสืบค้นข้อมูลโดยผ่านระบบออนไลน์ (Online) ระหว่างคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้กับ คอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการของ ฐานข้อมูล (Host Computer) โดยอาศัย เทคโนโลยีโทรคมนาคมในการรับส่งข้อมูล (จิราภรณ์ กรอบกระจก, 2540 : 19) ในที่นี้ จะรวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูล

โดยผ่านระบบออนไลน์ ในการศึกษานี้ผู้เขียน นิยามขอบเขตความหมายของฐานข้อมูลที่ สืบค้นโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่มีใช้ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ และเป็น การนิยามให้เหมาะสมกับฐานข้อมูลที่มีการ ใช้อยู่จริง ฐานข้อมูลในความหมายที่นิยามจึง ไม่ใช่ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับจากเจ้าของ ผู้ผลิตหรือตัวแทนจำหน่ายที่ผู้เป็นสมาชิกต้อง ใส่รหัสผ่านเพื่อเข้าใช้ตามสิทธิข้อตกลงใน สัญญาการบอกรับเป็นสมาชิก เนื่องจากยัง ไม่มีห้องสมุดโรงเรียนใดที่สามารถบอกรับ ฐานข้อมูลในลักษณะดังกล่าวด้วยเหตุผลที่ต้อง ใช้งบประมาณสูงในการบอกรับ และที่สำคัญ คือกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ยังคงมีกระบวนการเรียนการสอนและศึกษาค้นคว้าในระดับที่ยังไม่จำเป็นต้องใช้ฐาน ข้อมูลออนไลน์ อีกทั้งข้อมูลสารสนเทศใน ฐานข้อมูลดังกล่าวมักเป็นข้อมูลสารสนเทศ เฉพาะสาขาและเป็นการรวบรวมงานวิจัย บทความที่ใช้สำหรับการศึกษาลึกซึ้งหรือ เพื่อการทำวิจัยวิทยานิพนธ์และมีกลวิธีการ สืบค้นที่ซับซ้อน ฐานข้อมูลที่สืบค้นโดยผ่าน ระบบออนไลน์ที่ผู้เขียนศึกษาจึงเป็นแหล่ง ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการที่อยู่ในรูปของ เว็บไซต์ สามารถสืบค้นข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยคอมพิวเตอร์ ไม่รวมถึง การใช้บริการ E-mail Telnet Pircb ที่มุ่ง เพื่อการสื่อสารและความบันเทิง

สภาพการให้บริการ

โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดให้บริการฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ลักษณะเดียวกับฐานข้อมูลซีดี-รอม กล่าวคือมีการให้บริการทั้งในห้องสมุดโรงเรียนและห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ แต่คอมพิวเตอร์ที่ใช้บริการฐานข้อมูลประเภทนี้มักมีจำนวนมาก เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบออนไลน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่นักเรียนสามารถเปิดเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในปัจจุบัน ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับการสืบค้นฐานข้อมูลประเภทนี้มีความเป็นปัจจุบันมากกว่าสืบค้นจากข้อมูลใด ๆ ทำให้การจัดบริการจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาการใช้ของนักเรียนซึ่งทางโรงเรียนมักกำหนดเป็น 1-2 ชั่วโมงต่อวันเพื่อให้นักเรียนได้ใช้อย่างทั่วถึง

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์

ปัญหาของฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ที่นักเรียนประสบมากคือคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำนวนจำกัด ซึ่งเป็นปัญหาเดียวกันกับฐานข้อมูลซีดี-รอม ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความต้องการใช้ฐานข้อมูลลักษณะนี้มากเพราะสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศได้ทั่วโลกในขณะที่ทางโรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการในจำนวนหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้อุปสรรคสำคัญประการ

ต่อมาในการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลประเภทนี้ คือการขัดข้องของระบบโทรคมนาคม ที่ใช้ติดต่อต้องใช้เวลานานที่จะเข้าสู่เว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ หรือเมื่อเข้าได้แล้วก็อาจเสียเวลากับการรอข้อมูลซึ่งบางครั้งอาจจะเรียกข้อมูลไม่ได้ ประกอบกับเมื่อเกิดการขัดข้องครูหรือเจ้าหน้าที่ที่ดูแลการให้บริการไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์และการสืบค้นข้อมูลของครูผู้รับผิดชอบซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นบางครั้งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางด้านคอมพิวเตอร์หรือระบบเครือข่ายการสื่อสาร ในขณะที่ครูผู้ดูแลอาจเป็นครูบรรณารักษ์มีความรู้ความสามารถไม่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่มีมากมายต่างมีระบบการสืบค้นที่แตกต่างกันไป และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสืบค้นคือ ข้อมูลสารสนเทศและคำสั่งในการสืบค้นฐานข้อมูลประเภทนี้เป็นภาษาอังกฤษทำให้นักเรียนไม่เข้าใจวิธีใช้หรือไม่เข้าใจผลข้อมูลที่ได้รับ

3. ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้น (In-house Database)

ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นคือแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เก็บบันทึกรายการบรรณานุกรมหรือรายละเอียดของทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้น ๆ ทั้งที่เป็น

รายการหนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ ฯลฯ หรือแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เก็บบันทึกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งห้องสมุดจัดสร้างขึ้นโดยอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เช่น Access เป็นต้น มีการจัดเก็บข้อมูลไว้เป็นแฟ้มข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2537 : 48 ; วาณี ฐานปนวงศ์ศานติ, 2539 : 38) ฐานข้อมูลดังกล่าวที่มีใช้ในห้องสมุดมีเมนูการใช้งานน้อยกว่าและมีระบบการสืบค้นที่ง่ายกว่าฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นที่มีใช้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่เรียกว่าระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เนื่องจากความแตกต่างกันของลักษณะการเรียน การศึกษาค้นคว้าและพฤติกรรมของผู้ใช้ระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กับระดับอุดมศึกษา ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นที่ห้องสมุดโรงเรียนนำมาใช้จึงต้องง่ายต่อการใช้งานของนักเรียน ซึ่งจากการทดลองใช้ของผู้เขียนพบว่าสามารถใช้งานได้ระดับหนึ่งคือสืบค้นรายชื่อหนังสือโดยแจ้งเลขหมู่ให้ทราบ แต่ก็ยังพบความไม่สมบูรณ์ของระบบอีกหลายประการที่ควรแก้ไข เช่น ควรสร้างเมนูการสืบค้นโดยคำสำคัญในเมนูชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ หัวเรื่อง เพื่อการสืบค้นที่กว้างขึ้นของนักเรียนและยังช่วยให้นักเรียนคุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดซึ่งจะเป็นพื้นฐานได้อย่างดีในการใช้ห้องสมุดระดับอุดมศึกษาต่อไป

สภาพการใช้บริการ

เมื่อเปรียบเทียบการมีฐานข้อมูลทั้ง 3 ประเภทที่มีใช้ในโรงเรียนพบว่าฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นเป็นฐานข้อมูลที่ห้องสมุดโรงเรียนมีให้บริการน้อยกว่าฐานข้อมูลซีดี-รอมและฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนที่จะนำเอาฐานข้อมูลดังกล่าวมาให้บริการต้องอาศัยการเตรียมการโดยเฉพาะด้านบุคลากรที่จะพัฒนาและดูแลระบบเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล รวมทั้งยังต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการบันทึกข้อมูลรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ของห้องสมุดอยู่เป็นระยะ ซึ่งเมื่อเทียบภาระงานดังกล่าวกับจำนวนครูบรรณารักษ์หรือนักเรียนช่วยงานห้องสมุดจะพบว่าทั้งจำนวนครูบรรณารักษ์และเวลายังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้น เนื่องจากแต่ละโรงเรียนจะมีครูบรรณารักษ์ประมาณ 2-3 คนซึ่งแต่ละท่านนอกเหนือจากการต้องปฏิบัติงานห้องสมุดโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว อาจต้องมีการสอนหรือช่วยงาน กิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนตามที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งฐานข้อมูลดังกล่าวของห้องสมุดจึงยังขาดความสมบูรณ์ของรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศอยู่พอสมควร ในส่วนการจัดให้บริการนั้นทางห้องสมุดจัดคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลให้กับนักเรียนจำนวน 1-2 เครื่องโดยจัดตั้งไว้บริเวณใกล้ทางเข้าออก

ห้องสมุดและใกล้กับบริเวณโต๊ะทำงานของ
ครูบรรณารักษ์ทั้งนี้เพื่อการดูแล แนะนำ
การสืบค้น และห้องสมุดบางโรงเรียนใช้
คอมพิวเตอร์ดังกล่าวสำหรับการบันทึกสถิติ
การเข้าใช้ห้องสมุดโดยให้นักเรียนนำบัตร
ประจำตัววางผ่านเครื่องอ่านแถบรหัสที่มีใน
บัตรของนักเรียน ส่วนการสืบค้นข้อมูลนั้น
นักเรียนสืบค้นจากเมนูหลักดังที่กล่าวมา
และหากเป็นการสืบค้นจากเมนูหัวเรื่อง คำที่
ใช้ค้นจะเป็นคำกว้าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการ
กำหนดหัวเรื่องที่ครูบรรณารักษ์กำหนดเป็น
หัวเรื่องหลัก ๆ เพื่อความเข้าใจและง่ายต่อ
การคิดคำค้นของนักเรียน

ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุด พัฒนาขึ้น

จำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีจำกัดยัง
เป็นปัญหาสำคัญที่นักเรียนพบในการใช้
เนื่องจากห้องสมุดมีคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ
1-2 เครื่องจึงไม่เพียงพอกับนักเรียนที่เข้าใช้
ห้องสมุดที่มักเข้าใช้เป็นกลุ่มตามเวลาว่าง
เพื่อค้นหาข้อมูลเพื่อทำรายงานที่ได้รับมอบ
หมายจากครูผู้สอนหรือเข้าใช้ช่วงพักซึ่งมี
เวลาเพียงหนึ่งคาบทำให้มีปริมาณนักเรียน
เข้าใช้มาก อีกทั้งนักเรียนยังพบปัญหาต่าง ๆ
เหล่านี้คือ เนื้อหาในฐานข้อมูลไม่สมบูรณ์
เกิดจากการไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงในการ
บันทึกข้อมูลทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งยังคงใช้

วิธีการเดินค้นหาหนังสือที่ชั้นตามที่ตนเองจำ
ได้ว่าหนังสือที่ตนต้องการอยู่ชั้นใดการไม่เข้าใจ
อักษรย่อและคำอธิบายวิธีการสืบค้นจากคู่มือ
การสืบค้นที่เขียนอธิบายวางไว้ทั้งนี้เป็นเพราะ
ทั้งอักษรย่อและวิธีการสืบค้นยังคงอาศัยหลัก
ทางบรรณารักษศาสตร์ที่มีความจำเพาะของคำ
เช่น นักเรียนไม่เข้าใจว่า หัวเรื่อง คืออะไร
เป็นต้น ปัญหาประเด็นดังกล่าวนี้ทางโรงเรียน
ควรจะได้จัดวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาบังคับ
ที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนแทนที่จะเป็นวิชา
เลือกตามความสนใจ ตลอดจนนักเรียนยังพบ
ปัญหาการไม่มีครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่
ให้คำแนะนำการสืบค้นข้อมูลเนื่องจากบุคลากร
ดังกล่าวจะต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ ดังที่กล่าวมา
หรือในขณะที่นักเรียนต้องการการแนะนำ
การสืบค้นแต่ครูบรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่ให้
บริการยืมคืนหนังสือ นอกจากนี้นักเรียนมัธยม
ศึกษาตอนปลายยังประสบปัญหาที่มีลักษณะ
เฉพาะของกลุ่มผู้เรียนและไม่ได้เกิดจากระบบ
ของฐานข้อมูลคือ ปัญหาการไม่มีเวลามาใช้
ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นเนื่องจากมี
คาบเรียนที่ต้องเรียนเต็มวันทั้ง ๆ ที่ม
ีความต้องการจะใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหรือ
อ่านหนังสือทั่ว ๆ ไป ช่วงเวลาที่ว่างจากตาราง
เรียน คือ เวลาพักรับประทานอาหารซึ่งมีเวลา
เพียงหนึ่งคาบเรียน ทางโรงเรียนควรจะได้เล็ง
เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและจัดการเรียนการสอน
ให้เหมาะสมกับการมีเวลาว่างสำหรับศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการ
ศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

บทสรุป

จากสภาพการให้บริการและปัญหาการใช้บริการฐานข้อมูลของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นำเสนอมานั้นเห็นได้ว่าการจัดให้บริการฐานข้อมูลซีดี-รอมและฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์มีข้อจำกัดในด้านคอมพิวเตอร์ที่มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอต่อการใช้ (ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษบางโรงเรียนที่จัดหาคอมพิวเตอร์ได้เพียงพอ) และปัญหาการขาดทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนก็ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นจากฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์ที่เป็นเว็บไซต์แหล่งข้อมูลสารสนเทศจากต่างประเทศ ซึ่งแหล่งข้อมูลเหล่านี้ หากนักเรียนมีทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดีจะช่วยกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่จะได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ไม่เฉพาะการค้นคว้าเพื่อประกอบการศึกษาในชั้นเรียนตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูมอบหมายงานให้ค้นคว้าเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ของนักเรียนที่จะได้รู้และสามารถแสวงหาข้อมูลสารสนเทศตามที่ต้องการได้อย่างไม่มีวันจบสิ้น รวมทั้งนักเรียนยังพบปัญหาความล่าช้าและระบบสื่อสารโทรคมนาคมที่เป็นหัวใจสำคัญของการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์มีการขัดข้องหรือล่าช้ามากส่งผลให้การสืบค้นต้องใช้เวลา นาน และปัญหาครูผู้ดูแลการให้บริการฐานข้อมูลดังกล่าวขาดความรู้และทักษะการสืบค้นข้อมูลทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือแนะนำนักเรียน เมื่อประสบปัญหาในการสืบค้นในส่วน of สภาพการใช้และปัญหาการใช้บริการฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นนั้น ปัญหา

คอมพิวเตอร์มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้ของนักเรียนยังเป็นปัญหาที่นักเรียนพบเช่นเดียวกับการใช้ฐานข้อมูลอื่น ๆ และพบปัญหาการไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นและอักษรย่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสืบค้น ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลในฐานข้อมูลและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไม่มีเวลาใช้ฐานข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบริการฐานข้อมูลในห้องสมุดโรงเรียน

1. โรงเรียนควรจัดหาคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับการสืบค้นฐานข้อมูลทั้ง 3 ประเภทให้เพียงพอต่อการใช้งานของนักเรียน
2. ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถอ่าน เขียนภาษาดังกล่าวซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากต่อการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่สืบค้นผ่านระบบออนไลน์โดยกิจกรรมดังกล่าวอาจทำได้ทั้งในวิชาเรียนภาษาอังกฤษที่นักเรียนทุกระดับชั้นต้องเรียนตามหลักสูตร หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษในลักษณะของการสอนพิเศษเพื่อฝึกทักษะทางภาษาเพื่อใช้สำหรับการสืบค้นข้อมูลโดยเฉพาะ
3. ระบบโทรคมนาคมที่ใช้สำหรับการสื่อสารการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ควรได้รับการวางแผนและพัฒนาระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพเพื่อการสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็ว
4. ครูบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการให้บริการฐานข้อมูลควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้มีความรู้และทักษะทั้งด้านคอมพิวเตอร์เบื้องต้นและการสืบค้นข้อมูล

เพื่อจะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนระหว่างการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งควรจัดหาหรือวางแผนการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดพัฒนาขึ้นเพื่อให้ฐานข้อมูลดังกล่าวมีความสมบูรณ์ช่วยให้นักเรียนค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้รวดเร็วขึ้น

5. โรงเรียนหรือห้องสมุดควรจัดหาฐานข้อมูลซีดี-รอมให้เพียงพอต่อการใช้นักเรียน ทั้งในด้านปริมาณของฐานข้อมูล และควรให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพื่อให้นักเรียนจะได้ศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- ครุฑชิต มัลลวงค์. 2540. ทศนะไอที. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จิราภรณ์ กรอบกระจก. 2540. สภาพการให้บริการและเจตคติต่อการใช้นโยบายสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ฝ่ายบริการตอบคำถามในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ. ปรินุณานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. 2537. บริการสารนิเทศ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ. 2535. "ฐานข้อมูลออนไลน์". ใน การค้นคืนสารนิเทศออนไลน์ (Online Information Retrieval), หน้า 82-114. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. 2537. ความต้องการและการใช้สารนิเทศ, ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ หน่วยที่ 1-8. หน้า 293-333. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณสิทธิ์ รุ่งมี. 2543. ความต้องการเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วาณี ฐานวงศ์ตานติ. 2539. สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- Hartilly, R. J., et al. 1990. Online Searching : Principles and Practice. London : Bowker -Sour.
- Priestley, G. 1988. "How and Why Should Publisher Use CD-ROM", in CD-ROM : Fundamental to Application, p.279-292. London : Butterworths.
- Ramsden, H. 1990. Information Sources in Information Technology. London : Bowker -Sour.
- Tenopir, Carol. 1990. "Multimedia CD-ROM", Library Journal. 115 (August), 64-65.